

Лифарь А.О.

студентка,

Полтавський юридичний інститут

Національного юридичний університет імені Ярослава Мудрого

РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В РЕСПУБЛІЦІ ПОЛЬЩА: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

Процес розбудови ефективної системи державного управління та місцевого самоврядування в Україні висуває велику кількість нових питань в сфері вирішення проблем місцевого значення. Досвід функціонування системи місцевого самоврядування в Україні свідчить про необхідність реформування місцевого самоврядування в контексті розширення його компетенції, з одночасним створенням належної матеріальної та фінансової основи, для здійснення органами самоврядування покладених на них, відповідно до закону, функцій та завдань. Виходячи з вектору європейської інтеграції України, доцільно звернути увагу на досвід реформування системи місцевого самоврядування країн ЄС, зокрема Польщі, ефективність та дієвість якої доведена протягом тривалого часу.

Дослідженню цього питання присвячено чимало наукових праць таких науковців як: Н. Шпоротюк, О. Мороз, Г. Дуткевич, В. Роман, Ю. Ватуля та інші.

Процес проведення реформи в Польщі був спрямований на створення незалежного базового рівня в адміністративно-територіальному устрої країни (гміни, повіти, воєводства), у ст. 2 закону «Про гмінне самоврядування» зазначено, що гміна виконує функції від власного імені та під власну відповідальність [3]; поетапні зміни структури та механізму функціонування центрального уряду (децентралізація державної влади, обмеження сфери її дії); запровадження нових механізмів і процедур діяльності регіональних органів влади.

Основний Закон Республіки Польща декларує основні засади побудови системи місцевого самоврядування в Польщі.

Першим є принцип субсидіарності. Повноваження передаються гмінам, а делегування повноважень на вищий рівень відбувається тоді, коли його продуктивність перевищує можливості нижчого рівня.

Другий принцип полягає в самостійності діяльності місцевого самоврядування. Стаття 168 зазначає, що одиниці територіального самоврядування мають право встановлювати розміри місцевих податків і зборів в обсязі, визначеному в законі.

Третій принцип передбачає право на захист інтересів органів самоврядування в суді (ч. 2 ст 165). Реалізація цього принципу також

передбачає передачу фінансових повноважень на місця. Конституція Республіки зазначає, що зміни в обсязі завдань і компетенції одиниць територіального самоврядування проводиться одночасно з відповідними змінами в розподілі публічних доходів (ч. 4 ст. 167).

Четвертий принцип полягає в чіткому розподіл власних та делегованих повноважень. Так, окрім власних повноважень органи місцевого самоврядування на рівні гміни, повіту та воєводства здійснюють делеговані повноваження державних адміністрацій. Фінансування делегованих повноважень здійснює суб`єкт делегування (ч. 2 ст. 166) [1].

Представницькими органами місцевого самоврядування в Республіці є: рада гміни, рада повіту, сеймик воєводства. Виконавчими органами місцевого самоврядування, що обираються відповідними представницькими органами є: правління гміни, правління повіту та правління воєводства.

Завданням самоврядної організації на рівні гміни є: використання землі; житлове господарство; забезпечення населення газом, електроенергією; захист навколишнього середовища, утримання ринків, парків, цвинтарів; будівництво та ремонт доріг та вулиць; забезпечення водопостачання, водовідведення; утримання бібліотек, дошкільних закладів та закладів початкової школи; соціальні послуги тощо. До делегованих повноважень закон відносить: реєстрацію громадянського стану та прописки, видачу паспортів та ін.

На рівні повіту слід виділити такі повноваження як: охорона пам`яток культури, підтримка недієздатних осіб, утримання повітових доріг, видача дозволів на будівництво, сприяння туризму, санітарне та ветеринарне інспектування. Окрім цього, як було зазначено вище, повітовим органам можуть делегуватись повноваження державної адміністрації.

Самоврядні органи воєводства здійснюють регіональну політику, для цього їм надаються певні повноваження, що стосуються зокрема: допомоги безробітним, розвитку сільських регіонів, заохочення розвитків місцевих ринків праці, захисту прав виробників та ін.

Для підвищення ефективності в здійсненні покладених завдань Конституція Польщі надає право одиницям територіального самоврядування як об`єднуватись між собою, так і вступати в міжнародні об`єднання локальних і регіональних спільнот, а також співпрацювати з локальними та регіональними спільнотами інших держав (ч. 1 ст. 172) [1]. Таким чином в Республіці діє чотири таких об`єднання:

- Союз польських метрополій, що об`єднує 12 великих міст;
- Союз польських міст, до складу якого входять понад 240 середніх міст;

- Союз маленьких міст, що формуються гмінами з населенням менше 40 тис.;

- Союз сільських гмін [2].

Таким чином, на нашу думку, врахування польських управлінських особливостей має велике значення в контексті реформування системи вітчизняного врядування, адже євроінтеграційні процеси, що декларуються українською владою, наголошують на необхідності реформування сучасної управлінської моделі, зокрема системи місцевого самоврядування з огляду на європейські цінності.

Список використаних джерел:

1. Конституція Польщі від 2 квітня 1996 року. – Режим доступу: www.polska.ru

2. Мороз О. Реформування системи місцевого самоврядування: польський досвід / О. Мороз // Університетські наукові записки Хмельницького університету управління та права – Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/tpdu/2014-1/doc/3/05.pdf>

3. Вілжинський В. Реформування системи місцевого самоврядування в Польщі: досвід для України/ В.Вілжинський // Державне управління та місцеве самоврядування, 2014, вип. 2 (21).